

Fuglevennen

Vår 2022

- Bli kjent med gressandhunnene
- Murkryperen - spettmeisens spanske slektning
- Kasser for rødstrupe og gjerdesmett
- Rognebæråret 2021
- Derfor flyr fuglene i bølgeflukt

Natursorgen rammer alle

Foto: Roar Solheim.

På 1980-tallet var vierspurven ennå forholdsvis vanlig i myr- og sumpskogsmark i grense-traktene på Østlandet. Med sin melodiske og klare sang var den et eksotisk "krydder" i naturopplevelsene. Nå er den borte fra Hedmark, og sangen har forstummet. Fraværet oppleves som en ekte natursorg.

Hvor blir det av trostene? Hvorfor ser vi ingen dompaper mer? Har gråspurvene blitt borte? Dette er spørsmål som går igjen i Fugle-vennens spørrespalte, og de viser at fuglene betyr mye for veldig mange. Det føles som et tap når fugler du er vant til å møte plutselig ikke er der lenger. Hva er våren uten vipenes rop og fluktpill over jorder og engmarker? Sanglerkas sprudlende sangstrofer når den skrur seg opp mot himmelen? Hva er sommeren langs kysten uten ternenes livlige og skarpe lyder over holmer og skjær, og hva er sommeren en varm ettermiddag inne i en by uten tårn-seilernes skrik mellom hustakene?

Fuglesangen og lydene fuglene lager definerer årstider, steder og opplevelser. Forsvinner disse, mister vi en helt vesentlig del av våre naturlige omgivelser. Det ikke bare føles som tap – det ER tap, og føles som en stor sorg. Mange opplever nettopp nedgangen i fuglenes antall og forekomst som store tap, og føler ekte sorg når arter blir borte. De føler natursorg.

Natursorgen oppleves også når natur du har vokst opp med og ferdes i gjennom et helt liv, plutselig forsvinner. Trær og skog flatehogges, myrer dreneres, fjellknauser sprenges vekk til fordel for nye veiprosjekter, industrifelter og boligutbygging. Som regel må det dokumenteres at truede arter blir skadelidende dersom et inngrep skal forhindres. Men sorgen over at et kjært naturområde ødelegges, tas aldri med i regnskapet. Hvorfor er ikke tapet av natur noe vi vektlegger sterkere? Natursorgen rammer oss alle.

Engasjement for naturen, og for vern av naturen er noe alle bør ta del i. Vi kan alle bidra med å rette søkelyset tydeligere mot hendelser som truer naturen og artsmangfoldet. Gjennom medlemskap i *Birdlife Norge* er du med på dette, og bidrar i arbeidet med å hindre at fuglearter forsvinner fra naturen.

Roar og Trond

Innhold

	Side
Natursorgen rammer alle	2
Foreningen skifter navn	3
Vårstemning i fjellet	4-5
Jeg lurar på ...	6-7
Gressendenes hunner	8-13
Møt murkryperen	14-15
Lag spesialkasser til rødstrupe og gjerdsmett	16-19
Et rognebærår av de sjeldne	20-21
Hagefuglene i 2022	22-23
Derfor flyr fugler i bølgeflukt	24-25
Naturopplevelser: Elisabeth oppdaget sjelden måke	28-29
Nøttekråke på meisejakt	30
Se hva sjøorrerne sluker!	31
Hønschauk gikk i vannet	32-33
Dette skjer i foreningen	34-39

Fuglevennen

kommer ut med to nummer i året; ett om våren og ett om høsten. Fuglevennen er en del av medlemskapet i Birdlife Norge (tidligere NOF). Medlemskap kan tegnes via hjemmesiden www.fuglevennen.no eller www.birdlife.no eller ved å ringe 73 84 16 40.

Redaksjon:

- * Roar Solheim (ansvarlig redaktør)
Naturmuseum og botanisk hage,
Universitetet i Agder
r-solhe3@online.no
- * Trond Vidar Vedum, Hamar
- * Magne Myklebust, Birdlife Norge
- * Morten Ree, Birdlife Norge
- * Otto Frengen, Trondheim

Bildebearbeiding, layout og uttegning:
Roar Solheim

Forside: Gråtrost.

Foto: Morten Kersbergen.

Bakside: Rødstilk.

Foto: Roar Solheim.

Fuglevennen 2022 årg. 19 nr. 1
ISSN 1504-0623

Samarbeidspartnere

Naturmuseum og
botanisk hage,
Universitetet i Agder

www.naturmuseum.no

Nettverk for miljølære

www.miljolare.no

Fuglevennen på nett

På nettsiden Fuglevennen.no finner du tidligere utgaver av Fuglevennbladene. Der finner du masse nyttige tips, og kanskje svar på noen av spørsmålene dine.

Fugleforeningen skifter navn

På foreningens årsmøte den 9. oktober i fjor ble det vedtatt at foreningens navn skulle endres fra *Norsk Ornitologisk Forening* til *Birdlife Norge*. Foreningen ble stiftet i 1957, og det var fagutdannede biologer med fugl som forskningsfelt som sto bak stiftelsen av foreningen. Den gang falt det naturlig å bruke navnet *ornitologisk*, selv om ordet ornitologi aldri har vært et dagligdags begrep. Foreningens navn har blitt diskutert ved mange anledninger, ikke minst fordi noen lokallag har ønsket å bruke det mer folkelige og lettforståelige *fugleforening* i sine navn. Forkortelsen NOF har også medført en del forvirring, ikke minst fordi *Norges Offisers- og Spesialistforbund* bruker samme forkortelse og har domenenavnet *NOF.no*.

NOF har lenge vært en del av det internasjonale fuglevernarbeidet under *Birdlife International*. Denne organisasjonen ble stiftet for nøyaktig 100 år siden, i 1922, men het den gang *Det Internasjonale Råd for Fuglevern (International Council for Bird Preservation - ICBP)*.

Organisasjonen har blitt en viktig institusjon i arbeidet med å sikre truede og sårbare fugler og deres leveområder over hele verden, ikke minst gjennom samarbeid med fuglevernorganisasjoner i en lang rekke land. Flere av disse bruker navnet *Birdlife* + *landsnavn* på sine organisasjoner, og markerer på denne måten fellesskapet i å sikre fuglenes framtid. Dette har også vært et viktig argument i den norske diskusjonen rundt navneendringen.

Mens en del eldre medlemmer naturlig nok har vært negative til å endre foreningens navn, har yngre medlemmer som regel få motforestillinger til det engelske *Birdlife*. Dette navnet vil nok også lettere appellere til nye medlemmer av den yngre garde, som er godt vant med engelske navn og betegnelser. Skiftet til *Birdlife Norge* betyr også at foreningen gir et tydelig signal om at fuglevern er en internasjonal oppgave som krever samarbeid og felles innsats på tvers av landegrensene og språkbarrierer.

Vårstemning i fjellet

I fjellet kan du se etter de første vårtegnene i påsken. Når sola smelter fram de første barflekkene, begynner rypene vårspillet. Over tregrensa kan du være heldig å høre de skurrende lydene fra fjellrypene, når hannene annonserer sine territorier. Kanskje får du øye på fjellrypehøna også der hun beiter i den sparsomme vegetasjonen. Hannen (rypesteggen) står da ofte godt synlig på en stein eller ei tue og holder vakt. Rypespillet kan du oppleve til langt ut i mai.

Skremte hauken meisene?

I midten av januar hadde jeg besøk av en spurvehauk ved noen anledninger gjennom et par uker. Antallet fugler på føringsplassene gikk ned i samme tidsrom. Jeg fører hovedsakelig med solsikkefrø, meiseboller (uten netting), litt nøtter og diverse ting jeg kjøper på Felleskjøpet. Jeg har alltid hatt mange arter her, men disse to ukene var det stort sett bare kjøttmeis, blåmeis og spettmeis. Det var adskillig færre av dem enn det pleier å være. Kan det være slik at spurvehaukens tilstedeværelse skremmer fuglene unna?

Tor Amundsen

Foto: Tor Amundsen.

Flott bilde av en gammel spurvehauk hann. Hvis hauken plutselig har begynt å legge jevnlig jaktturer forbi førplassen, kan det hende at fuglene blir mer skeptiske. Noen kan kanskje fly til andre, nærliggende

førplasser hvor de har bedre skjul eller føler seg tryggere. Det er alltid vanskelig å vite sikkert hva som ligger bak slike endringer.

Er dette en vepsevåk?

Hei!

Den 2. mai i 2021 tok jeg dette bildet i Ringsaker, Hedmark. Jeg trodde umiddelbart at det var en lys musvåk, men kan det være en vepsevåk?

Bjørn Larsen

Nei. Dette er en av kjerrhaukene, og en av de mer sjeldne. Dette er en ung steppehauk. Flere slike ses hvert år som tilfeldige gjester. Den har lange, slanke vinger. Bare fire "fingre" (båndsvingfjær) har utstikkende tupper. Det skiller den fra myrhauken, som har fem. Gratulerer med et flott bilde av en uvanlig rovfugl!

Foto: Bjørn Larsen.

Jeg lurer på...

Hvis du lurer på noe om fuglekasser, fugleforing eller om fuglenes liv, så kan du ta kontakt med Fuglevennen. Vi i redaksjonen forsøker å gi svar og råd. Du kan også gå inn på *Spør en ornitolog* på våre hjemmesider www.fuglevennen.no.

Når et spørsmål og svar fra nettsidene kan være av interesse for Fuglevennens lesere, kan det bli gjengitt her i bladet.

Flyr finkene i flokk med andre arter?

Er det vanlig at bjørkefinker flyr i samme flokk som grønnfink?

Ann Kristin

Dessverre umulig å si hvor vanlig dette er. Men siden begge arter ofte flyr i flokk, så vil det være naturlig for en enslig fugl eller noen få å fly sammen med en flokk av en annen finkefuglart.

Når det er mange individer av samme art i et område, flyr de som regel i en flokk med samme art. Under en flokk med bjørkefink.

Foto: Roar Solheim.

Hvorfor har spurveugla "øyne" i nakken?

Jeg tok dette bildet av en spurveugle den 26. januar på Dalsroa, Andebu. På bakhodet er det tegninger som ligner øyne. Hvilken funksjon kan dette ha? Er det for å skremme andre fugler? Jeg er sikker på at dette bildet viser bakhodet, for jeg har gode frontbilder av samme individ.

Nils Jakob Brantaset

Spurveuglene har antydning til øyne i nakken. Dette er forklart som en avskrekking mot større rovfugler, et signal om at de er observert og ikke lenger har overraskelsesmomentet på sin side. Det kan forhindre et angrep, lenge nok til at den lille spurveugla kan oppdage faren og stikke av. Mange andre arter av spurveugler i andre deler av verden har også slike øyeflekker i nakken.

Foto: Nils Jakob Brantaset.

Hvilken fugl lager slike runde reir?

I oktober i fjor fant jeg et rundt fuglereide som lå rett ved siden av ei fuglekasse hvor det hekket blåmeis tidligere på sommeren. Reiret ble funnet på Tangen i Hedmark, og lå på en grankvist ca. 1,7m over bakken. Reiret var godt kamuflert i granbaret, men jeg så det godt på grunn av det brune bregnegraset. Reiret hadde også noen grankvister som «forskaling», men hva slags fugl er det som har laget dette reiret?

Robert Larsen

Dette er et gjerdesmettreir. I Norge bygger også fossekall og stjertmeis runde reir, men aldri av bregner som her.

Fotografert: Robert Larsen.

Kjenner du gressendenes hunner?

Det kan være vanskelig å se hvilken art en slik spraglete gressand-hunn tilhører, særlig når fuglen opptrer alene og ikke kan sammenlignes med størrelsen til andre, kjente arter. Er det en stokkandhunn, eller kanskje en krikkand? Fuglen over ER en krikkand, men det kan være vanskelig å avgjøre når verken vingspeil eller fottenes farge er synlig.

Gressendene beiter som regel vegetasjon på bunnen av grunt vann. Det gjør de ved å bikke framover og strekke bals og bode ned mot bunnen, mens stjerten og bakparten av fuglen stikker rett opp. Her er det to stokkender som beiter bunnvegetasjon samtidig, hunnen til venstre og hannen til høyre. Legg merke til de oransje fottene.

Fotografert s. 8-12: Roar Solheim.

Det kan være en utfordring å bli kjent med de ulike andeartene som finnes i Norge. Enda vanskeligere er det å lære hvordan du skal kjenne igjen hunnfuglene, og vanskeligst er det å bli godt kjent med hunnene til gressendene. Endene deles i *gressender*, *dykkender* og *fiskender*. Fiskendene er også dykkere, men skiller seg fra de øvrige dykkendene på at de har nebb som er utviklet spesielt for å fange og holde fast på fisk.

Hos alle endene er det hannene som har mest markante farger og mønstre, og som det er lettest å kjenne igjen og skille fra hverandre. Hunnene er som regel mer brungrå i farge. Hos gressendene er hunnene brunspraglete. Denne fjærdrakten gir dem en perfekt kamuflasje når de ruger på eggene. Alle gress-

Når du ser forskjellige gressandbunner ved siden av hverandre er det lett å se forskjell i størrelse. Her er det en stokkandbunn som søker næring på en mudderbanke sammen med fire krikkandbunner. Det blå vingespeilet og de oransje føttene er synlige hos stokkandbunnen, mens den nærmeste krikkanda viser mørke føtter og et grønt vingespeil. Øvrige farger og mønster på de to artene er forvirrende likt.

endene legger reir på bakken, og de har derfor stor nytte av å gå i ett med vegetasjonen. Utviklingen av slike kamuflasjefarger har også ført til at mange av gressandbunnene har flekkmønstre som ligner hverandre. Det er dette som gjør det utfordrende å skille dem fra hverandre. Med litt trening er det likevel mulig å lære å kjenne igjen hunnfuglene til de syv artene gressender som vanligvis opptrer i Norge.

Stokkand og krikkand er de vanligste og mest tallrike gressendene her i landet. De er samtidig ytterpunktene på skalaen med hensyn til vekt og kroppslengde. Stokkanda er den største og krikkanda er den minste. En krikkandhunn veier bare omkring en tredjedel av det en stokkandhunn veier. Likevel kan det

Gressender legger reir på bakken, som regel godt skjult i vegetasjonen. Den rugende hunnfuglen stoler på sine gode kamuflasjefarger, og trykker som regel hardt på reiret. Denne stokkandbunnen er ikke noe unntak.

Kroppslengde hos gressender, og vekt i gram hos hunnfugler

Tall fra Gyldendals Store Fugleguide 2010, og Norges Fugler (Svein Haftorn 1971).

Stokkand	50-60 cm	775-1120
Snadderand	46-56 cm	620 (1)
Stjertand	51-62 cm *	601-912
Skjeand	44-52 cm	600 (1)
Brunnakke	42-50 cm	485-962
Knekkand	37-41 cm	250-400
Krikkand	34-38 cm	225-355

* Stjertand har ekstra lang stjern

være svært vanskelig å avgjøre om det er en krikkand eller en stokkand du har fått øye på. Det er lettest å se forskjellene når hunnfugler av disse to opptrer ved siden av hverandre. Da er det umulig å ikke legge merke til den store forskjellen i størrelse.

Hunner hos krikkand, knekkand, skjeand, snadderand og stokkand har stor likhet i flekkemønster på kroppen. De har brungrå nebb med noe lysere til oransje farger. Unntaket er knekkandhunnen som har et mer ensfarget grålig nebb. Knekkandhunnen kan også gjenkjennes på at den har større kontrast mellom lys stripe over øyet og den mørke stripa gjennom øyet. Knekkandhunnen er den nest minste, og skiller seg ikke markant ut i størrelse dersom den svømmer sammen med krikkender.

Skjeandhunnen skiller seg kraftigst fra de andre fordi den har et langt og kraftig nebb. Overnebbet er bredere ytterst enn lenger inn, noe som gir det en skjelnende form, derav navnet. Hvis du ser en skjeandhunn fra siden bør det være forholdsvis lett å legge merke til det lange og kraftige nebbet. Ingen andre gressender har så lange nebb.

Stokkand og snadderand er de to største gressendene, og også de hvor hunnene ligner mest på hverandre. Snadderandhunnen har litt lysere farge på halsen enn stokkand, men denne forskjellen er det slett ikke lett å få øye på når du kun ser én hunnfugl for seg selv. Snadderanda er forholdsvis sjelden i Norge, så sannsynligheten er liten for at du treffer på en slik hunnfugl. Hvis du reiser sørover i Sverige, eller lenger sør i Europa, er derimot sjansen adskillig større for at du skal se snadderand. Da kan du kanskje også få en mulighet til å studere den ved siden av en stokkandhunn.

Knekkand (over) og krikkand (under) er de to minste gressendene. Knekkandhunnen mangler oransjegult på kantene av nebbet, og har lysere og mer markert stripe over øyet enn krikkanda.

Skjeand

Stokkand

Skjeand

Skjeand

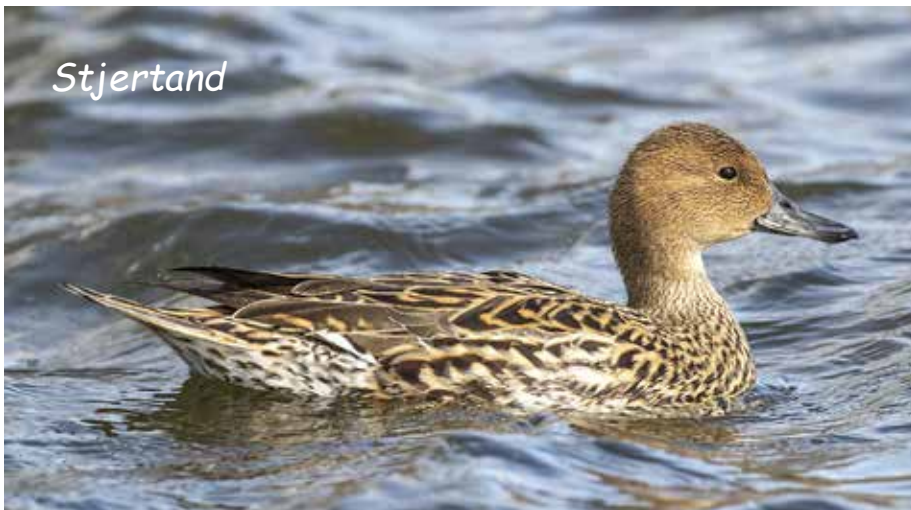
Skjeandbunnen har lengre nebb i forhold til hodet enn noen av de andre gressandbunnene. Forskjellen er tydelig der den ligger sammen med en stokkandbunn. Snadderandbunnen (under til venstre) er forvirrende lik en stokkandbunn (under til høyre).

Snadderand

Stokkand

Gressendene er ikke nødvendigvis tolerante overfor andre arter. Under prøver en stokkandbunn å jage vekk en stjertandbunn. Legg merke til den tydelige gråfargen på nebb og føtter hos stjertanda, og kanelaktig fargeanstrøk i hodet.

Hunnfuglene hos brunnakke og stjertand skiller seg ut ved å ha annerledes farger og drakt enn de fem andre gressandhunnene. Brunnakkehunnen er kanskje den letteste å gjenkjenne, fordi den ikke har det vatrede flekkmønsteret i gulbrunt og mørkebrunt som de andre gressandhunnene har. Den er mer jevnt brunfarget, særlig på sidene av kroppen. Denne mer jevne, markant brunlige (noen ganger rødbrune) fargen er også synlig på kroppsfjærene under vingen når fuglen ligger på vannet. Brunnakkehunnen har i tillegg grå til blågrå farge på nebbet, ikke brunt og oransje som hos de fem tidligere nevnte gressandhunnene. Nebbet er kortere i forhold til hodet enn hos de andre gressendene. Hunner av brunnakke og snadderand har hvit buk, noe som ses på fuglene i flukt.

Hunnfuglen hos stjertand har mer likhet med de fem brunspraglete gressandhunnene enn brunnakkehunnen har. Hovedinntrykket av en stjertandhunn er likevel at den er mer gråfarget enn de brunlige hunnfuglene, særlig på hals og hode. Men denne fargen varierer, og noen ganger er det ikke lett å se om en enkelt hunnfugl er en stjertand eller en av de andre gressandartene. Nebbet hos stjertandhunnen er også jevnt grålig som hos brunnakken, uten gule eller oransje kanter.

De fleste endene har farger på armsvingfjærene som skiller seg tydelig ut fra de øvrige vingefjærene, som vanligvis er mørkt brungrå. Noen har glinsende farger på armsvingfjærene, og dette feltet omtales ofte som fuglens vingespeil. Hvis du ser ender i flukt, og hvis du i tillegg er ute og fotografere dem, vil vingespeilet være

Armsvingfjær fra gressendenes vingespeil. Den røde streken er 5 cm lang. For snadderand er ytre mørk og indre hvit fjær fra vingespeilet vist.

til stor hjelp ved artsbestemmelse. Stokkanda er den eneste som har et stort, blått vingespeil. Det er innrammet av en tydelig hvit kant både i bakkant og frem mot vingeflaten. Den fremre hvite kanten dannes av dekkfjærene. Snadderanda har todelt farge på vingespeilet. Mens de innerste armsvingfjærene er hvite, er de ytre mørke med svak antydning til en bronsefarget glans. Denne ser du nesten bare på en fjær som du holder i hånda, og i bestemt lyssetting. Ute i naturen vil denne delen av vingespeilet se mørkt eller sort ut.

Foto: Roar Solheim.

Foto: Odd Kindberg.

Snadderand (over til venstre) har tydelig todelt farge i vingespeilet, mens stjertand (over til høyre) har tydelig grønnglinsende armsvingfjær med bredt, hvitt bånd ytterst. Brunnakkene (under) har også noen få hvite fjær inne i vingespeilet, men de fleste armsvingfjærene er mørke med antydning til noe grønt.

De fem mindre gressendene har alle grønn farge på vingespeilet. Hos stjertand og knekkand har armsvingfjærene et bredt, hvitt bånd ytterst, som ses tydelig hos fugler i lufta. Krikkand har også et hvitt bånd ytterst på armsvingfjærene, men det er vanligvis mye smalere enn hos de to foregående artene. Hos skjeand og brunnakke mangler den hvite, ytre stripa, og grønnfargen er gjerne mer markant hos skjeand enn hos brunnakke.

Foto: Odd Kindberg.

Foto: Ib Olesen.

Møt murkryperen - spettmeisens spanske slektning

Murkryperen er en ettertraktet fugl å se for mange fuglekikkere. Det skyldes kanskje den kraftige rødfargen fuglen har på vingene. Murkryperen kan minne mye om en spettmeis, både i størrelse og kroppsform. Spesielt i vinterdrakt har den en del likheter med spettmeisen fordi sort farge i strupen og på halsen da er byttet ut med hvitt. Murkryperen har også litt til felles med trekryperen. Det lange, nedoverbøyde nebbet er mer likt trekryperens nebb enn spettmeisens kraftige, meiselformede nebb.

Mens spettmeisen er knyttet til trær og skog, lever murkryperen på berg- og klippevegger. I Europa må

du reise til Alpene, Pyreneene eller fjellområder i Italia, Balkan og Øst-Europa for å lete etter denne fargesterke spurvefuglen. Arten finnes også lenger østover i Himalaya, og kan påtreffes i de nordlige delene av India. I oktober 2020 ble Fuglevennen invitert på en fuglereise i den nordøstre delen av Spania, noe som ga muligheten til å stifte bekjentskap med den ettertraktede murkryperen.

Regionen Aragon i den nordøstre delen av Spania strekker seg fra fjellkjeden Pyreneene langs grensa mot Frankrike og omkring 35 mil sydover til lavereliggende landskap som skifter fra frodig kultur-

landskap til skogkledte åser og fjell, og tørre halvørkener. Utrolig nok er det mange spennende fugler å se så langt nord i Spania selv så sent på året som i oktober, og murkryperen er en av dem.

Omtrent midt i den Pyreneiske fjellkjeden, i den nordlige provinsen Huesca ligger Benasque-dalen. Denne dalen er først og fremst et utfartssted for turister i vinterhalvåret, med skianlegg, hoteller og andre overnattingsmuligheter. Men i den snøbare delen av året er det god plass for fuglekikkere. Omkring 4 km nordøstover langs dalføret fra landsbyen Benasque er elveløpet demmet opp av en

gigantisk demning. Her viste det seg at murkryperen fant ideelle forhold. Fuglens naturlige leveområde er bergvegger nær vann, gjerne med vegetasjon som klamrer seg fast i fuktige bergsprekker. Den skrå dammen skapte akkurat slike forhold, med vann som sildret nedover betongen. Murkryperen var travelt opptatt med å lete etter insekter, edderkopper og andre småkryp på den fuktige betongen, men den besøkte også klippeveggen på siden av dammen.

Murkryperen hekker i høyreliggende fjellområder, fra 1000 til rundt 3000 meter over havet. Reiret plasserer den i en bergsprekk eller mellom steiner. Som regel oppe i bergveggen, men reiret kan også ligge nede i steinur. Ofte er det i tilknytning til vegetasjon og vannsprut, så på dette området har murkryperen litt til felles med vår hjemlige fossekall. Den har bare ett ungekull i løpet av sommeren, og legger fra 2 til 5 egg.

Murkryperen er en utfordring for fuglekikkere som ønsker å stifte bekjentskap med denne fargerike fuglen. Den er ikke spesielt tallrik,

Murkryperen er en turistmagnet i Pyreneene, noe denne lille karikerte utgaven i en souvenirbutikk demonstrerer.

men der den finnes ser det ut til at den er ganske stabil. De gråaktige fargene gir den god kamuflasje mot fjell og mur, men når murkryperen slår vingene halvt ut, eller flyr av sted, avsløres den lett på de røde

vingene. Når den beveger seg opp og ned på matsøk ser det ut til at den ofte slår vingene halvt ut, nærmest for å vise fram de fargerike vingene. Dette øker muligheten til å oppdage denne spektakulære fuglen.

Lag spesialkasser til rødstrupe og gjerdesmett

Rødstrupa bygger av og til reir i sprekker i trær, som fuglen på bildet under. Slike reirplasser kan du etterligne med spesialkasser.

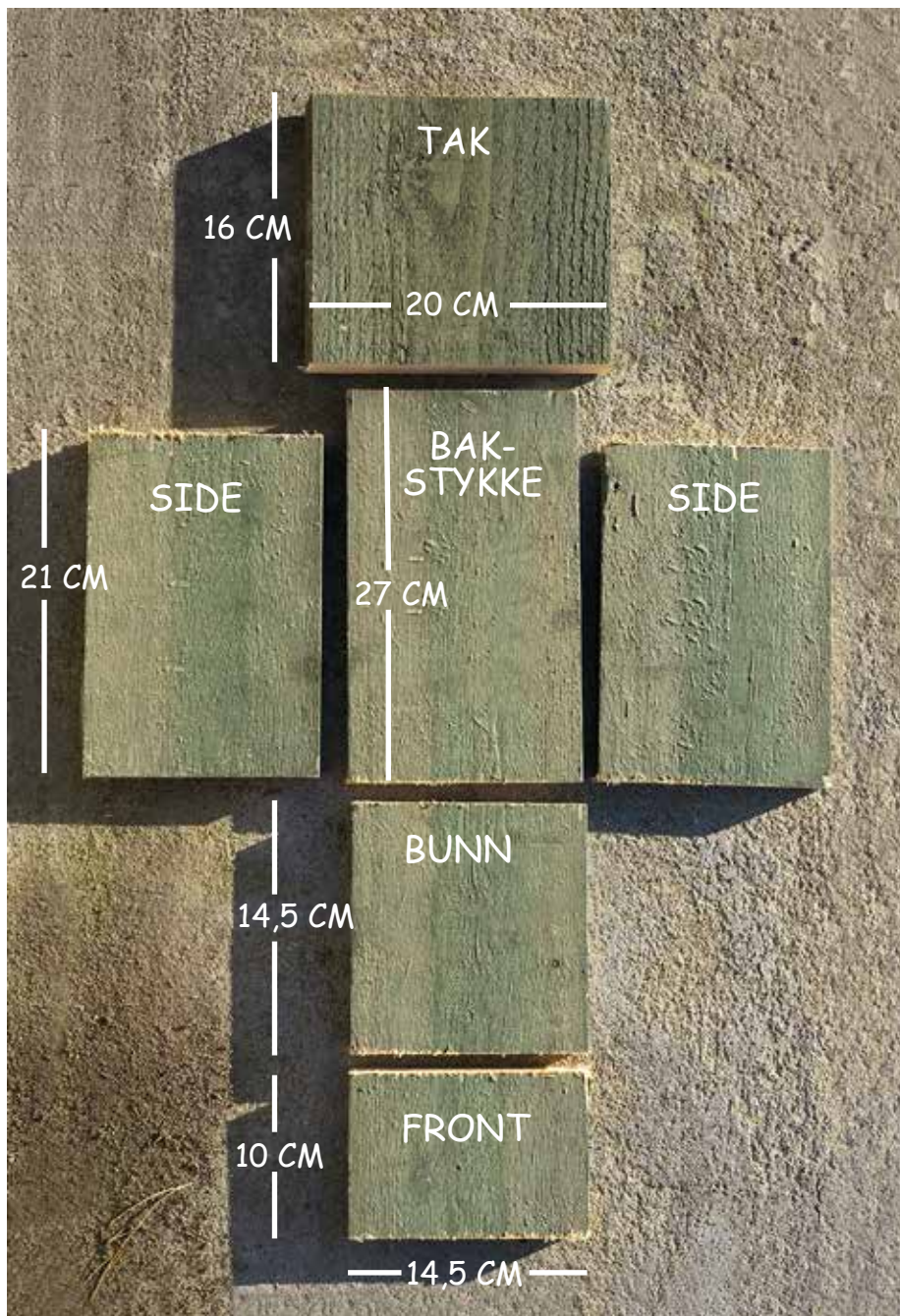

Tre varianter av kasser for rødstrupe og gjerdesmett. Modellen til høyre er vist som deler med mål på neste side. På bildet under er denne kassa hengt opp lavt på en husvegg, gjemt bak en tujabusk og løvtrebusk som setter blader til våren.

Prøv deg på en utfordring i vår, og lag kasser for rødstrupe og gjerdesmett! Begge artene opptrer gjerne i hager med en del busker og kratt, og kan hekke godt skjult i vegetasjonen. Rødstrupa bygger som regel reir på bakken, kanskje innunder en tue eller under overhengende vegetasjon, men noen ganger bygger den reiret høyere over bakken. Da kan det ligge gjemt i sprekker i gamle bygninger, inne i uthus eller i større åpninger i trær. Det er slike reirplasser du kan etterligne ved å bygge kasser til rødstrupe. I sjeldne tilfeller kan rødstrupa hekke i en vanlig fuglekasse, men som regel vil den nok ha en åpnere kasse hvor den kan holde øye med omgivelsene mens den ligger og ruger.

Gjerdesmetten er liten og smyger seg ofte rundt i tett vegetasjon, under steiner og kvisthauger. På Shetland kalles den da også for "musebror", fordi den lett kan forveksles med ei mus.

Rødstrupa finnes over hele landet der det er skog. Størst sjanse har du kanskje til å få den som hekkefugl der den forekommer i hager og parker. Langs kysten overvintrer mange rødstruper, og de kan gjerne hekke i samme hage som der de har overvintret.

Gjerdesmetten kan du også treffe på over store deler av Norge nord til og med Nordland, og delvis inn

i Troms. Den liker tett vegetasjon som kratt og busker, og skog med rotvelter og kvisthauger. Frodige bekkedaler er steder der du ofte finner gjerdesmetten. Kratt og tette, vintergrønne busker i hagen gir muligheter for at gjerdesmetten kan slå seg til. Har du en større kvisthaug i et hjørne av hagen, kan også det være gunstig for denne lille, brune sangfuglen.

Kassene kan du lage av trykk-impregnerte materialer. Her er det brukt bord som er 19 mm tykke og med bredde 14,5 cm. Delene skrues sammen med terrasseskruer. Bakstykket og frontstykket står oppå bunnen. Det gir et innvedig mål på bunnen på 14,5cm (bordbredde) x 10,7 cm (= bordbredde minus 2 x bordtykkelse på 1,9 cm). Taket må lages av et bredere bordstykke, siden det skal dekke over toppen av sidestykkene. Bakstykket er lenger enn sidestykkene, slik at det stikker opp høyere enn taket. På den måten er det lett å skru kassa fast på en vegg eller annet treverk. Til slutt kan du bore 5-6 hull på 4-5 mm i diameter i bunnen av kassa slik at eventuell fuktighet kan renne ut.

Kassene kan beises med vanlig husbeis. Bruk mørke farger som får kassa til å gå i ett med omgivelsene (samme farge som husvegg, eller brunlige og mørke grå farger).

Her er en av kassene skrudd fast på vegg av et vedskjul, delvis gjemt bak et løntre. Når løvet spretter, vil kassa bli godt skjult.

Gjerdesmetten lager et rundt, overbygget reir, gjerne av bregner eller andre blader. Som regel er det godt festet inne i tett vegetasjon, i en kvisthaug eller i en rotvelte, men noen ganger kan gjerdesmetten bygge reiret inne i vedskjul, låver og skur. Det er derfor mulig å forsøke å lage fuglekasser også for denne lille fuglen. Reiret på bildet til høyre lå oppunder taket inne i et vedskjul.

Hvis du kan gjemme kassa inne i et tett, vintergrønt tre er den godt skjult hele året, også i god tid før bekkeseongen starter. I mangel av slike trær eller busker kan kassa også skjules inne i et tett løvkratt eller en busk som først skyter blader på våren. En stor kvisthaug kan også gi god dekning for en slik kasse. De plasseringene som er vist her, er i første omgang tenkt som bekkeplasser for gjerdesmett.

Et rognebærår av de sjeldne

Gråtrost (over) og rødvingetrost (under) hadde overflod av mat i høstens bugnende rognebær. Troster, stær og sidensvans sluker bærene hele. De fordøyer bare fruktkjøttet og skiter ut igjen frøene. På den måten er de med og sprer trærne.

Fotografier s. 20-21, hvis ikke annet angitt: Steinar Johansen.

”Hvor har det blitt av trostene?” Dette spørsmålet var det mange som stilte sist høst. Både gråtroster og rødvingetroster så ut til å mangle helt under artenes vanlige trekketider i oktober-november. Også sidensvansene glimret med sitt fravær mange steder, i alle fall i de sydlige delene av Norge. Hva var det som hadde skjedd?

Vanligvis kan det være vanskelig, for ikke å si nesten umulig, å komme fram til årsaken til slike observasjoner av uteblivende eller manglende fuglearter der de er forventet å dukke opp. Men i fjor var forklaringen ganske innlysende. Høsten 2021 lyste det oransjerødt

fra rognetrær over hele Norge, fra kysten til fjellskogen. Høsten ga et rognebærår som det er lenge siden vi har sett maken til. Alle rognebærene utgjorde et enormt matfat som mange fugler kunne høste av lenge etter at snøen skulle tilsi at de burde ha trukket sydover.

Både gråtroster og rødvingetroster tok for seg av rognebærene så lenge de varte. Helt nord til Finnmark holdt det seg gråtroster hele vinteren, mens rødvingetroster overvintret nord til og med Troms hele vinteren. Den store rognebærmengden er trolig også forklaringen til at flokker med bjørkefink ble observert mange steder der folk ellers ikke var vant til å se dem. Under årets hagefugltelling ga det utslag i at bjørkefink ble rapportert fra mer enn 5500 hager og havnet som nummer 8 på lista over de mest sette fugleartene.

Rognebærene ga mat til både troster, sidensvans og stær. Men også finkefugler som konglebit, grønnfink og bjørkefink tok for seg av rognebærene. Finkefuglene er imidlertid ikke ute etter selve fruktkjøttet. De tar bare for seg av frøene inne i rognebærene (som egentlig er bitte små epler). Finkene moser rognebærene og plukker ut frøene, mens fruktkjøttet havner på bakken.

Det er lett å se hvor konglebitene eller andre finkefugler har spist av rognebærene. Bakken under trærne er dekket av et rødt lag med tomme bær. Bildet til høyre viser hvordan frøene inne i rognebærene ser ut.

Konglebitene forsynte seg godt av høstens rike tilgang på rognebær. Til forskjell fra troster og sidensvans spiser ikke konglebitene selve fruktkjøttet. De knuser rognebæret med nebbet og plukker ut frøene. Fruktkjøttet havner på bakken under trærne. Også grønnfink (under til høyre) og bjørkefink vraker selve fruktkjøttet til fordel for frøene.

Hagefuglene i 2022

Foto: Morten Kersbergen.

Med mer enn 105 000 individer talt opp ble bjørkefinken den desidert mest tallrike fuglearten under vinterens hagefugltelling.

Grønnsisik opptrer i varierende antall under hagefugltellingene. Fra slutten av januar kom det mange spørsmål til spørrespalten om artsbestemmelse av grønnsisik.

Foto: Rour Solheim.

Vinterens hagefugltelling markerte et lite jubileum, i det tellingene nå ble gjennomført for femtende gang. Til tross for at det var kraftig vind og dårlig vær den siste helgen i januar, ble det likevel satt ny rekord i antallet hager og deltagere. Det kom rapporter fra nesten 13 500 hager, og totalt ble det talt mer enn 727 000 fugleindivider. Det er mer enn hundre tusen flere enn året før. Dette gir et godt grunnlag for å vurdere om observasjoner av få eller mange fugler er lokale tilfeldigheter eller om det viser langsiktige trender.

Noen arter opptrer invasjonsartet fra år til år. Det er typisk finkefugler som gråsisik, grønnsisik, dompap, konglebit og bjørkefink som streifer i større eller mindre flokker om vinteren. Disse artene kan derfor gi merkbare variasjoner i antallet fugler fra ett år til et annet. Under årets hagefugltelling var det bjørkefinken som dominerte blant disse fuglene. Med mer enn 105 000 individer talt opp ble bjørkefinken den mest tallrike arten i hagene. Det har aldri før blitt registrert så store mengder av denne arten under tellingene. Mengden bjørkefink har sannsynligvis sammenheng med den enormt gode tilgangen på rognebær hele vinteren, i tillegg til god frøsetting i skogen, spesielt hos gran.

Vinteren har vært forholdsvis mild over store deler av landet, selv om det mange steder på Vestlandet og i de nordlige fylkene har kommet uvanlig mye snø. Mildt vær får arter som rødstrupe og svarttrost til å trekke ut fra hagene og til skogområder der de finner mat på

snøbar bakke. Selv om det telles færre av disse fuglene i hagen, betyr det ikke at de plutselig har blitt langt sjeldnere enn tidligere.

Det blir stadig færre fugler registrert per hage når ikke invasjonartene regnes med. Dette er dessverre den mest negative delen som hagefugltellingene viser. Generelt blir det færre fugler, og dette gjenspeiles i antallet som besøker hagen om vinteren.

Kjøttmeisen var den mest utbredte arten under tellingen, slik den har dominert hvert år, og den ble funnet i ni av ti hager. Det ser også ut til å gå bedre med grønnfinken, som fikk en kraftig tilbakegang for noen år siden på grunn av sykdommen gul knop. Det ble også sett mange grønnsisik i år. Selv om den ikke var blant de 15 på topp med hensyn til utbredelse, var grønnsisik den 10. mest tallrike arten under tellingen, med nærmere 26 000 individer rapportert fra 18 % av hagen.

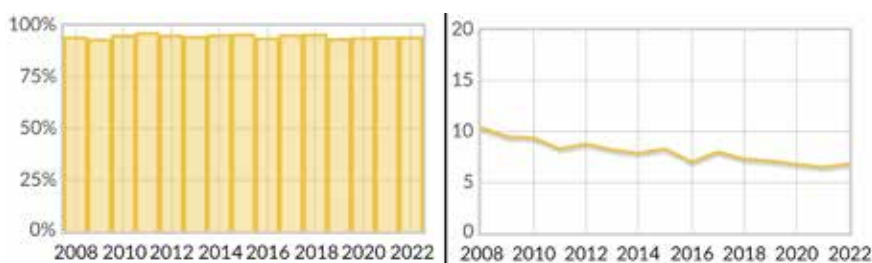
De 15 mest utbredte artene (rapportert fra flest hager)

Art	andel hager	antall
Kjøttmeis	94 %	91 503
Blåmeis	83 %	61 124
Skjære	72 %	37 606
Svarttrost	44 %	17 850
Grønnfink	43 %	48 999
Spettmeis	42 %	11 873
Dompap	41 %	44 545
Bjørkefink	41 %	105 456
Gråspurv	38 %	65 366
Pilfink	34 %	48 857
Rødstrupe	32 %	6 197
Flaggspett	28 %	5 731
Kråke	25 %	18 896
Granmeis	24 %	11 303
Gulspurv	22 %	27 559

Foto: Elisabeth Bjelland

Stjertmeisen kommer nå og da på førplassene, og da vekker den som regel berettiget nysgjerrighet. Mange kjenner ikke denne lille, kvikke fuglen fra før, og sender spørsmål til Fuglevennen om artstilhørighet. Under årets hagefugltelling ble dette flotte bildet sendt inn til fotokonkurransen av Elisabeth Bjelland.

Kjøttmeisen blir sett i like stor andel av hagen som tidligere (kurven over til venstre), men antallet fugler sett per hage går nedover (kurven over til høyre).

Du kan lese mer om resultater fra hagefugltellingene på nettsiden:

<https://www.fuglevennen.no>

Derfor flyr fugler i bølgeflukt

Noen fugler flyr ved å flakse med vingene, for deretter å gli gjennom luften med vingene foldet sammen mot kroppen. Hvorfor gjør de dette, i stedet for å slå med vingene hele tiden? Flere har stilt dette spørsmålet til Fuglevennens spørresider.

Det er særlig hos mange spurvefugler at du kan observere denne måten å fly på. Også spetter flyr slik, og da ser fluktruta ut som en bølgebevegelse. Fuglen løfter seg litt opp i luften når den slår med vingene, så folder den vingene inn mot kroppen, og synker ned i en «bølgedal».

Man har lenge gått ut i fra at denne måten å fly på har å gjøre med energibruk. Når fuglen folder vingene inn mot kroppen, bruker den ikke energi på å slå med vingene, samtidig som luftmotstanden mot fuglen minsker. Dermed “glir” fuglen gjennom luften før den på ny må slå med vingene.

Bildeserien til venstre viser hvordan en svartspett veksler mellom å slå med vingene (øverst) til å legge dem inn mot kroppen og gli gjennom luften. Dette gir fluktveien en bølgeform. Alle spettene flyr med veldig karakteristiske bølgemønstre.

Studier av flyvende fugler i vind-tuneller har vist at fugler gjerne slår sammenhengende med vingene når de har lav flukthastighet. Når hastigheten øker, begynner de med bølgeflukten. Da sparer de forholdsvis mer energi enn hvis de skulle bruke samme fluktmåte ved lave hastigheter.

Fotografert: Roar Solheim.

Det samme fenomenet kan på en måte også ses hos pingviner. Når de svømmer hurtig under vannet, kan de regelmessig bryte vannflaten og hoppe gjennom lufta lik en delfin, før de dykker ned igjen og svømmer et lengre stykke under vann. Det er bare små og mellomstore pingviner som bruker denne måten å svømme på. Også her dreier det seg sannsynligvis om å redusere energiforbruk. Vann har mye større motstand enn luft, og når pingvinen hopper gjennom lufta, bruker den ikke noe energi på å komme seg framover. Samtidig puster den ut, og kan i tillegg kanskje oppdage rovdyr som leopardsel eller spekkhogger. Hoppingen tjener derfor flere funksjoner hos pingvinene.

Sidensvans (over til venstre) og hærfulg (over til høyre), begge fanget inn mens de legger vingene inn mot kroppen og "glir" gjennom lufta.

Fotografert: Kjell Isaksen.

Gulltoppingvin (over) og kongepingvin (under) i det de hopper opp i en buebevegelse opp fra vannet. Småhvaler og enkelte fisker svømmer og hopper opp fra vannet på samme måte, trolig for å spare energi fordi luft yter mindre motstand enn vann.

Fotografert: Kjell Isaksen.

Nikon Monarch 3

Monarch 3 8x42 - kr 2699
Monarch 3 10x42 - kr 2899

Nikon Monarch 3 er en rimelig modell i Monarch-serien. Den er robust, kompakt, vanntett, har kort nærgrense og god optikk. En real, god basismodell med kvaliteter de fleste brukere krever av en kikkert.

Focus Junior 6x21

En enkel førstegangskikkert for barn. 6x forstørrelse er lett å holde i ro. Stort synsfelt gjør ting lett å finne. Stort fokushjul er enkelt å bruke.

To farger (blå eller grønn) - kr 249

En rimelig kikkert til barn!

Nikon Sportstar EX 8x25

Kompakt foldbar lommekikkert som er vanntett. Stort synsfelt og god bildekvalitet. Robust, lett og hendig.

TILBUD kr 1095

Nikon Monarch Ny M-serie

Monarch-serien er fornyet i flere omganger og blir stadig et lite hakk bedre.

Monarch M5 og M7 har fått ny gummiering som vil holde bedre over tid. I tillegg er synsfeltet litt større og optikken noe lysere.

Bestselgeren

Nikon Monarch M5

Monarch M5 8x42 - kr 3999
Monarch M5 10x42 - kr 4190

Monarch M5 er en allroundmodell med vanntett god optikk og kort nærgrense.

Swarovski CL Pocket

CL Pocket er kraftigere enn lommekikkerter flest. Det gir mer stabilitet, mer lys og bedre optisk bilde. Leveres i grønn eller antrasitt farge. Nærgrense 2,5m. Vekt 345 g.

8x25 - kr 7800 10x25 - kr 8200

Monarch M7 - Stort synsfelt & god optikk

Monarch 7 har ED-glass og betydelig bedre optikk enn standard Monarch-modeller. Spesielt stort synsfelt.

Monarch M7 8x30 - kr 4790
Monarch M7 8x42 - kr 5990
Monarch M7 10x30 - kr 4990
Monarch M7 10x42 - kr 6490

Nikon Prostaff teleskop

Redusert pakkepris med stativ

Rimelige teleskop for fuglekikking, felt- og terrassebruk. Vanntett med skarpt bilde og høy synskomfort. Leveres i sett med teleskophus, okular og Manfrotto 290 stativ med Manfrotto 128 RC2 videohode. Alt til redusert pris.

Prostaff 60mm
30x okular
Manfrottostativ
Nå kr 6490

Prostaff 82mm
20-60x okular
Manfrottostativ
Nå kr 7990

Plysfugler - Pr. stk kr 110, 3 stk for kr 295 kr!

Blåmeisene i ospestammen NYHET

Journalist og naturentusiast Roger Engvik har fulgt blåmeisene i hagen sin, i og utenfor spesialbygd egen fuglekamerakasse. Bilder og erfaringene fra meisenenes strabasjose liv har han nå satt sammen i

en vakker bok på eget forlag. Her kan du lese om dagligliv, kjærlighet og boligdrøm, men også om utroskap, barnedød og plageånd. Engvik har fått med seg mange detaljer i de søte små sine korte og intense liv. Rikt illustrert, 240 sider.

Flott gavebok

Pris kr 300

Dyrespor og tegn etter dyr NYHET

Boka viser i tekst, tegninger og foto dyrespor du kan støte på, og hvilke dyr de stammer fra. Ikke bare fotavtrykk, men ulike typer gnagemerker, hi, ekskrementer, fjær og reir er tegn som presenteres.

Hovedvekt er på patte-dyrene fra elg og ulv til smågnagere, men også fugler og andre dyr er med. 199 sider. Rikt illustrert.

Pris kr 349

Årets fugl krus 2022 – Rødstilk

Rødstilk er valgt til Årets fugl 2022. Kruset med motiv tegnet av Øivind Egeland er allerede på lager!

Pris pr. stk. kr 170

Pris 6 stk krus assortert kr 895

Følg med på livet i din egen fuglekasse!

Super videokvalitet!

Ferdigmonterte sett med fuglekasse og kamera.

Funksjonelle kit med god bildekvalitet, lyd og nattbilde i svarthvitt.

Raskt å komme i gang!

Velg rett kamera – TV,WiFi, IP-kamera, 4G eller trådløst?

Kit for TV skjerm

Ferdigmontert kit m/kabel som kan stikkes rett i TV'en.

HR 700 TVL fargekamera & IR nattfunksjon kr 1790
Komplett m/kasse, 30m kabel og scartadapter.

Full-HD 1080p fargekamera & IR nattfunksjon kr 2690
Komplett m/kasse, 30m kabel og HDMI konverter.
Dette kameraet er selvfokuserende.

Trådløst Full-HD 1080p fargekamera kr 4190
Som over. Kabel er byttet med trådløs sender/mottaker som forenkler ved å sende signalet gjennom veggen.

WiFi kasse kit for data, mobil og streaming

Med utendørs WiFi og dette kit'et overfører du bilde rett på nettverket og slipper å ha kabel inn i huset. Kameraet må imidlertid ha tilgang til strøm ute.

WiFi IP fargekamera Full-HD 1080p kassekit komplett m/kasse, 10m ledning (230V), IR nattfunksjon. Fungerer med apple, android eller PC med passende program.

kr 2490

IP kasse kit for data, mobil og streaming

Kameraet får strøm via nettverksledning tilkoblet PoE-enhet og router/switch. Du kan motta bilde eller styre fra din mobil, se på dataskjerm eller strømme live på youtube.

IP fargekamera Full-HD 1080p kasse kit - kr 2190
Komplett m/kasse, 30m kabel/PoE adapter, IR nattfunksjon. Fungerer med apple, android eller PC med passende program.

Elisabeth oppdaget sjelden måke

Fotografier s. 28-29: Kjetil Aadne Solbakken.

Elisabeth Sofie Solbakken har kanskje en litt sterkere grunn til å kikke på fuglene enn mange andre. Hennes far Kjetil Aadne Solbakken er nemlig generalsekretær for NOF, eller Birdlife Norge som er foreningens nye navn. Elisabeth er 14 år og går i 9. klasse, og har vokst opp med å se på fugler. Den 15. januar ble hun med sin far, søsteren Kristine og venninnen Thula ut til Nedre Leirfoss ved Nidelva i Trondheim for å fange og ringmerke måker og ender. Kjetil ville gjerne bruke opp resten av en gammel ringserie, og ett av målene var å se etter en grønlandsmåke som hadde holdt seg i området en stund. Grønlandsmåka dukket ikke opp, men ellers ble det fangst og ringmerking av stokkender og gråmåker.

Elisabeth fikk likevel øye på en måke som hun syntes så uvanlig

ut. Hun forteller at hun reagerte på at nebbet ikke så slik ut som det vanligvis gjør hos gråmåker. I tillegg hadde måka en profil som hun syntes fikk den til å se sint ut. Hun måtte imidlertid påpeke dette

Gråvingemåka sammen med en ung gråmåke i første ungfugldrakt.

Naturopplevelser

Hvis du har hatt en opplevelse i naturen som du gjerne vil dele med andre fuglevenner, så kan du sende den hit. Fugler, pattedyr, insekter eller hendelser som har gjort et inntrykk på deg, hører vi gjerne om.

Fuglevennen tar i mot tekst, bilder og tegninger.

et par ganger før hennes far kikket etter, og oppdaget at det var en riktig sjeldenhet som hans datter hadde fått øye på. Det var nemlig en gråvingemåke. Denne måkearten finnes i det nordlige Stillehavet, langs vestkysten av USA og Canada, og østkysten av Russland fra Beringstredet til spissen av Kamtsjatkahalvøya. Gråvingemåka er bare sett to ganger tidligere i Norge, i Finnmark i 2011 og i

Troms i 2020. Dermed var det en liten fuglesensasjon som Elisabeth fikk øye på. Hun forteller at hun ikke selv visste hva slags måke dette var, men hun reagerte på at den skilte seg ut fra de andre måkene.

Ved hjelp av brødbiter og en fotsnare ble måka fanget inn, ringmerket og sluppet. Dessverre ble den ikke sett i området dagene etterpå, men to uker senere ble den oppdaget i Stjørdal. Der oppholdt den seg en snau uke før den fløy lenger inn i Trondhjemsfjorden til Verdal. Mange fuglekikkere har reist for å beskue den uvanlige måka, og det kommer stadig nye rapporter om gråvingemåka på Artdatabankens nettsider.

Elisabeth med den uvanlige gråvingemåka før den ble sluppet. På bildet under er det lett å se hvorfor fuglen har fått navnet gråvingemåke. Her er håndsvingsfjærene av samme gråfarge som resten av vingen. Gråmåkas håndsvingsfjær er til sammenlikning sorte i ytre halvdel.

Nøttekråke på meisejakt

Fotografier: Steinar Johansen.

Det er tøft å være liten i en farlig skog. Prisen småfuglene må betale for å skaffe seg mat kan være høy. I verste fall ender det med livet. En kjenning nord for Elverum har et par nøttekråker som har spesialisert seg på å fange småfugl. Jeg har vært der flere ganger og sett det med et halvt øye. Det skjer fort, men den siste helga i januar fikk jeg festet hendelsen på kameraets minnebrikke. Med 10 bilder i sekundet var hele seansen over på 14 bilder, det vil si bare 1,4 sekund. Det var bare fem av bildene som ble noen lunde skarpe.

Det var omkring 10—15 blåmeiser som flakset til og fra førplassen. Den nederste av dem hadde plukket løs et solsikkefrø, men rakk bare noen få vingeslag på sin vei til en trygg plass for å spise frøet sitt før den ble innhentet av ei sulten nøttekråke. Et ekte bakholdsangrep.

Nøttekråka tok blåmeisen i lufta og landet i snøen så spruten sto. Den slengte meisen i snøen og ga den et kraftig hakk til. Nøttekråka ristet meisen noen ganger før den tok til vingene og dro til skogs. Det hele var over på et blunk, og jeg tror meisen var død før den rakk å reagere.

Steinar Johansen

Dette er en uvanlig bildeserie, som viser at selv nøttekråka kan fange småfugler som mat slik alle de andre kråkefuglene også er i stand til. Selv kaia kan snappe gråspurver for å spise dem. Gratulerer med flott dokumentasjon!

Se hva sjøorrerne sluker!

Gunnar Numme holder til i Vestfold, og besøker ofte Mølen i Brunlanes på jakt etter fotomotiver. Han har klart å fange flere spennende bilder av sjøorrer, blant annet disse av en hann (over) og en hunn (til høyre). Det utrolige er hva endene holder i nebbet. Begge har fått tak i hver sin hjertemusling. Enda mer imponerende er det at de sluker disse store og kraftige skjellene hele! Endene har ikke nebb til å kunne knuse de harde skallene. De blir knust når de havner i andemagen! Endene har en kraftig muskelmage som kan knuse skallene slik at innmaten kan fordøyes. Også andre ender kan sluke skjell hele og knuse skallene i magen.

Fotografier: Gunnar Numme.

Hønehauk gikk i vannet

Hønehauken har slått ei stokkand og har havnet i vannet. Den bruker nærmest stokkandkadaveret som "flåte" og padler seg mot land ved hjelp av vingene.

Den 18. desember i fjor var jeg ute med båten i Øygarden kommune (nordvest for Bergen), nærmere bestemt Stekkevika ved Nautnes. Dette var midt på dagen, og plutselig fikk jeg øye på noe som plasket i sjøen. Jeg nærmet meg varsomt og så at det var en hauk som «bakset» med noe. Det viste seg å være en ung hønehauk som padlet seg inn til land med ei stokkand på slep. Det gikk egentlig ganske raskt. Den fikk anda opp på svaberget akkurat i vannkanten. Der tok den seg en liten pause før den fikk anda litt lenger opp på svaberget.

Hønehauken virket kald. Den skalv og ristet seg noe før den startet på måltidet. Etter å ha spist sammenhengende i en drøy time, hoppet den til side, vurderte restene og fløy deretter opp i et lite tre hvor den skrapte av kjøtt- og fjærrester fra nebbet mot ei grein. Deretter ristet den seg godt før den fløy inn i furuskogen på andre siden og forsvant. En interessant og uvanlig opplevelse.

*Mvh
Øyvind Lie*

Gratulerer med en flott bildeserie av en hendelse som man ikke opplever så ofte. Likevel virker det som at hønehauk ikke så rent sjeldent havner i vannet, som her. Jeg har selv sett det en gang da en voksen hønehauk satt på ei kråke i Glomma. Andre har opplevd det samme med hønehauk og måker. Spørsmålet er om hauken bevisst forsøker å slå fugler over vann og deretter drukne dem når de havner i vannet, eller om dette bare er ubeldige omstendigheter fordi hauken slår fugl i lufta over et åpent område, som tilfeldigvis er vann. En kald vinterdag kan det få ubeldige konsekvenser ved at hauken blir gjennomvåt og fryser ihjel.

Red.

BirdLife Norges aktivitetskalender medio april til og med 30. juni 2022

Det er gledelig å registrere at aktivitetsnivået i organisasjonen er tilbake til der det var før koronapandemien. Vi presenterer her tallrike turer og møter fra midten av april og ut juni. For oppdateringer og supplerende informasjon, følg med på vår nettbaserte kalender: birdlife.no/organisasjonen/kalender/

NASIONALT

Fredag–søndag 22.–24. april

BirdLife Norges årsmøtehelg i Fevik, Grimstad. Selve årsmøtet er lørdag 23. april, se nettsak på birdlife.no for detaljer.

Lørdag–søndag 28.–29. mai

Fuglenes dag over hele landet. Se den enkelte avdeling for arrangementer.

ØSTFOLD

Torsdag 21. april

19.00: Tur BirdLife Østfold til *Lysakermoa*. Vi ser etter trekkfugler som bruker området som rasteplass. Guide: Atle Haga (97 03 88 65). Oppmøte på parkeringen.

Lørdag 23. april

09.00: Tur BirdLife Østfold der vi ser og lytter etter trelerke i bynære områder, denne gangen ved *Stjernehallen i Fredrikstad*. Kontaktperson: Ole Petter Skallebakke (91 81 46 65).

Tirsdag 3. mai

18.30: Møte for BirdLife Moss og omegn lokallag på Hoppert skole, Jeløy.

Onsdag 4. mai

19.00: Tur BirdLife Halden lokallag. Vårvandring og lytting langs *Iddefjorden*. Frammøte parkeringen Halden vgs., avd. Risum. Samkjøring derfra. Turleder: Arnfred Antonsen (95 18 18 35).

Søndag 8. mai

11.00: BirdLife Indre Østfold lokallag har familiedag med *natursti ved Einarbu*, fellestur med DNT Indre Østfold. Varighet ca. 3 timer. Kontaktperson: Berith Veiby Fossum (91 72 25 28).

Søndag 8. mai

12.00–13.00: BirdLife Indre Østfold lokallag arrangerer *fuglelyttetur ved Spydeberg kirke* rett etter gudstjenesten. Kontaktperson: Bente Schie (91 88 31 30). Frammøte ved Spydeberg kirke.

Søndag 8. mai

BirdLife Østfold arrangerer *sjøfugltur til Ytre Hvaler*. Hvalerfergen «Olava» er innleid og legger ut fra Skjærhalden kl. 09.00. Turen går til farvannet rundt Heia og Torbjørn-skjær, og varer ca. 3 timer. Kontaktperson: Øivind Lågbu. Påmelding innen 24. april, til laagbu@online.no.

Nattravn kan du stifte bekjentskap med dersom du blir med BirdLife Indre Østfold på turen til Ørje fredag 17. juni. Foto: Terje Bøhler.

Søndag 22. mai

09.00: BirdLife Indre Østfold lokallag med fokus på *fugler i ravinelandskapet, Båstad*. Frammøte og parkering på Raknerud gård i Båstad, Raknerudveien 136 (hos Malvin Kvernenes). Kontaktperson Marit Haakaas (91 32 06 40).

Onsdag 1. juni eller 8. juni

22.30: BirdLife Halden lokallag lytter etter *nattaktive fugler i Berg og Rokke*. Hvis det er dårlig vær 1. juni utsettes turen til 8. juni. Frammøte ved Hjortsberg skole. Det betales kr 50 til sjåfør. Påmelding Arnfred Antonsen (95 18 18 35).

Lørdag 4. juni

23.30: BirdLife Østfold med *nattsangertur*. Vi kjører rundt i Råde og Onsøy og lytter etter de artene som bare hører sommer-natten til. Frammøte ved Tomb kirke. Turleder: Arve Dyresen (90 73 20 62, adyresen@online.no).

Tirsdag 7. juni

18.30: Møte for BirdLife Moss og omegn lokallag på Hoppert skole, Jeløy.

Fredag 17. juni

22.00–24.00: *Nattravn* tur BirdLife Indre Østfold lokallag i Ørje. Frammøte ved Svarverud gård, Svarverudveien 220, 1878 Hærland. Kontaktperson Bjørn Aksel Bjerke (95 20 48 91).

OSLO OG AKERSHUS

Mandag 18. april

09.00–12.30: Tur BirdLife Asker og Bærum lokallag. *Fornebu*. Fugleturtradisjonen 2. påskedag til Fornebu er en klassiker. På denne tiden er vårtrekket bra, og vi forventer mange interessante arter. Morsomt også for de minste, så ta med hele familien og møt opp! Du må gjerne komme før angitt fremmøtetid; det er folk på Lilløyplassen fra tidlig av. Det blir antagelig også ringmerking denne dagen. Frammøte: Lilløyplassen Naturhus. Turleder: Morten Bergan. oa.birdlife.no/aktiviteter/1192

Tirsdag 19. april

18.30–21.00: Medlemsmøte BirdLife OA i samarbeid med BirdLife avd. Buskerud, BirdLife avd. Østfold. *Rovfugler i Oslo og Viken*. Det nye storfylket Viken byr på spennende samarbeid mellom BirdLife Buskerud, OA og Østfold. I dette foredraget presenterer de tre avdelingslederne (Steinar Stueflotten, Håkan Billing og Øivind Lågbu) data om rovfuglbestandene i sine tidligere fylker. Vi får også informasjon om Statsforvalterens prosjekt for å kartlegge hønsehauk og andre rovfugler i Oslo og Viken. Frammøte: Ørneredet, Tvetenveien 152 A (Tveita), Oslo. oa.birdlife.no/aktiviteter/1193

Torsdag 21. april

18.00–23.00. BirdLife Oslo og Akershus.

Pizzakveld. Uformell «fuglekveld» på byen. Sosialt samvær med likesinnede, i urbant miljø uten kikkert! Fremmøte: Peppes Pizza, Nydalsveien 36, like ved Nydalen T-bane. Ansvarlig: Øivind Syvertsen. oa.birdlife.no/aktiviteter/1185

Lørdag 23. april

08.00–12.00: Tur BirdLife Nittedal lokallag. *Fuglelivet i kulturlandskapet, en vandring i Søndre Nittedal.* Turen går i området Søndre Holm gård og nærliggende Nitelv. Viper og sanglerker er allerede på sine hekkeplasser. Mange arter er nå på nordgående trekk, det er garantert et yrende liv! Noe varmt på termosene og en liten matpakke er heller ikke å forakte. Fremmøte: Esso Nittedal. Turleder: Éric Roualet. oa.birdlife.no/aktiviteter/1194

Lørdag 30. april

07.00–14.00: Tur BirdLife OA og Asker og Bærum lokallag i samarbeid med BirdLife Buskerud. *Tyrifjorden.* Vi besøker både kroksjøer og innsjøer i Ramsar-området i Tyrifjorden/Steinsfjorden. Ansvarlig fra BirdLife Buskerud er Marius von Glahn. Fremmøte: P-plassen ved Høvik kirke. Turleder: Jan Olav Nybo. oa.birdlife.no/aktiviteter/1195

Søndag 1. mai

04.30–12.00: Tur BirdLife Oslo og Akershus. *Årnestangen.* På denne tiden håper vi på lavvann og store sandbanker – et eldorado for vadere og andre vannfugler. Fremmøte: P-plassen i enden av Årnesvegen. Turleder: Lars Petter Marthinsen. oa.birdlife.no/aktiviteter/1196

Lørdag 7. mai

05.30–09.30: Tur BirdLife OA i samarbeid med DNT Nordre Follo turlag. *Kolbotntjernet – hører du fuglene?* Fuglesangtur ved Kolbotntjernet. Ta med kikkert samt mat og drikke. Fremmøte: Nordenga, p-plassen syd for Solbråtanveien 78 B. Turledere: Håkan Billing, Mariella Memo. oa.birdlife.no/aktiviteter/1197

Lørdag 7. mai

07.00–11.00: Tur BirdLife Drøbak-Frogn lokallag. *Seiersten skanse.* Området rundt Seiersten skanse ved Drøbak er en av Frogns vakreste lokaliteter. Her er både blomsterenger og særdeles flott løvskog med mange ulike sangere og spettearter. Den for Akershus sjeldne dvergfluesnapperen er også observert her. Rusleturen i Seierstenskogen ender ved kanonbatteriet ca. kl. 11.00, hvor vi speider etter trekkende rovfugl. Fremmøte: Follo museum, Drøbak. Turledere: Ståle Dahlberg, Per Morten Groth. oa.birdlife.no/aktiviteter/1215

Søndag 8. mai

05.00–09.00: Tur BirdLife OA. *Et annerledes Oslo - fuglekikking i Frognerparken.* Oslos grønne lunger huser et yrende fugleliv, og det er heller ikke uvanlig å finne sjeldne arter midt i hovedstaden. Ta med kikkert, men det er ingen nødvendighet. Du kan låne optikk av oss. Fremmøte: Hovedinngangen til Vigelandsparken. Turledere: Håkan Billing, Ole Vignes. oa.birdlife.no/aktiviteter/1198

Tirsdag 10. mai

18.00–20.30: Tur BirdLife Asker og Bærum lokallag i samarbeid med Bærum Elveforum. *Fuglekassetur langs Øverlandselva.* Vi går fra Åsterudveien (der Åsterudstien

Tirsdag 19. april kan du få oppdatert deg om rovfugler i Oslo og Viken! Bildet viser en ung hønsenhauk. Foto: Harald Dahlby.

starter ved brua over Øverlandselva), videre nedover langs Øverlandselva for å inspisere de mange fuglekassene som er satt opp her. En hyggelig aftenstur for store og små! Fremmøte: Åsterudveien der Åsterudstien starter ved brua over Øverlandselva. Turleder: Bjørn Frantzen. oa.birdlife.no/aktiviteter/1199

Søndag 15. mai

10.00–13.00: Tur BirdLife Asker og Bærum lokallag i samarbeid med Bærum Elveforum. *Fuglesangtur ved Engervannet og Kloppa naturreservat.* Vi går fra Sandvika, videre langs Engervann og inn i Kloppa naturreservat for så å returnere til Sandvika. Engervannet er en svært spesiell innsjø bestående av brakkvann. Fuglelivet her er rikt og interessant. Fremmøte: P-plassen øst for Coop Extra. Turleder: Terje Bøhler. oa.birdlife.no/aktiviteter/1200

Lørdag 21. mai

07.00–12.00: Tur BirdLife Nittedal lokallag. *Fuglelivet langs Nitelva, en tur i sumpskog og torvmyr.* Turen går fra Gaustadmåsan til Haugsmåsan og tilbake igjen. Dette blir en tur på østsiden av vassdraget med spennende partier karakterisert av sumpskog og torvmyr. På denne tiden har mange sangere ankommet, gulsanger (Nordens nattergal) blir en av målarlene. Ta på fottøy som tåler våte partier! Husk mat og drikke. Fremmøte: Prøysentorget (Mosenteret). Turleder: Éric Roualet. oa.birdlife.no/aktiviteter/1201

Søndag 22. mai

08.00–17.00: Tur BirdLife Oslo og Akershus. *Naturbussen.* Naturbussen tar oss til fem av de mest spennende grønne lungene i Oslo by. Arrangementet er gratis og åpent for alle. Påmelding er ikke nødvendig. Så ta med hele familien for en urban fugletur med Naturbussen! Fremmøte: Hovedinngangen til Vigelandsparken (retur til samme sted). Turleder: Håkan Billing. oa.birdlife.no/aktiviteter/1202

Lørdag 28. mai

10.00–14.00: BirdLife Nittedal lokallag. *Fuglenes dag i Nittedal.* BirdLife Norge markerer *Fuglenes dag* over hele

landet siste helg i mai hvert år. Med dette ønsker vi å rette fokus på lokalt fugleliv og naturvern. Stand med fugleprat og lokale fuglevandringar står på programmet. Fremmøte: Prøysentorget (Mosenteret). Ansvarlig: Tor Skjetne. oa.birdlife.no/aktiviteter/1212

Søndag 29. mai

11.00–16.30: BirdLife Oslo og Akershus i samarbeid med Østensjøvannets Venner og Østensjø Husflidlag. *Fuglenes dag ved Østensjøvannet.* *Fuglenes dag* markeres hvert år over hele landet, mot slutten av mai eller i begynnelsen av juni. Ved Østensjøvannet skjer det mange spennende og morsomme ting rundt Fugleteltet og mange andre stand. Det blir korte fugleturer, foredrag, testing av kikkerter, salg av litteratur, minikurs og fuglerally. Eget aktivitetstelt for barna! Fremmøte: Østensjøvannets vestsiderør for fugleskjulet. Ansvarlige: Håkan Billing, Finn Gulbrandsen. oa.birdlife.no/aktiviteter/1214

Søndag 29. mai

08.00–10.30 fugletur; 10.30–12.30 aktiviteter i Nesoddparken; 12.30–13.30 ringmerking. Ansvarlig er BirdLife Nesodden lokallag i samarbeid med Nesoddparken og Miljøhagen. *Fuglenes dag Nesodden.* Vi begynner med fugletur, og går gjennom eikeskogen ved Røer gård og gjennom naturreservatet Sørbyaskogen. Her får vi oppleve et variert fugleliv dels i mosaikken mellom eikeskog og dyrket mark, dels gjennom blandingskog med gammelskogpreg i Sørbyaskogen. Resten av dagen vies aktiviteter i og ved Nesoddparken, med blant annet fuglebusløp og kunstaktiviteter. Det serveres mat og drikke, og avsluttes med ringmerking av fugleunger i Nesoddparken ved Jan Erik Røer. Fremmøte: Nesoddparken. Ansvarlige: Ellen Andreassen, Jan Erik Røer, Hans Tjernshaugen. oa.birdlife.no/aktiviteter/1213

Onsdag 1. juni

18.00–20.30: Tur BirdLife Asker og Bærum lokallag. *Semsvannet.* Vi tar runden rundt Semsvannet og opplever fuglene i et vakkert og særpreget natur- og kulturlandskap. Vi lytter til fuglesang. Kanskje får vi med oss

Toppdykker er en av mållartene på turen til Semsvannet 1. juni, som er i regi av BirdLife Asker og Bærum lokallag. Foto: Torborg Berge.

toppydykker, lommer og svaler. Fremmøte: Utfartsparkering Sem, Holtsmarks vei. Turledere: Knut Eie, Ann Torill Halvorsen. oa.birdlife.no/aktiviteter/1217

Fredag 3. juni

22.00–02.00: Tur BirdLife OA. *Kommunefugltur: Åkerrikse i Nordre Follo*. Nordre Follo er en av kjernekommunene for åkerrikse i Akershus. Vi lytter selvsagt ikke bare etter åkerrikse, men også etter andre nattsangere. Fremmøte: Utenfor Felleskjøpet på Holstad. Turleder: Morten Gaathaug. oa.birdlife.no/aktiviteter/1218

Onsdag 8. juni

18.00–20.30: Tur BirdLife Asker og Bærum lokallag. *Engervannet*. Engervannet er en svært spesiell innsjø bestående av brakkvann. Fuglelivet her er rikt, og mest kjent er isfuglene som hekker like ved, og som jevnlig ses på matsøk i vannet. Fremmøte: P-plassen øst for Coop Extra. Turleder: Knut Arne Nygård. oa.birdlife.no/aktiviteter/1219

Fredag 10. juni

21.00–02.00: Tur BirdLife Nittedal lokallag. *Kommunefugltur i Nittedal med nattsangere*. Nittedal har dverglo som kommunefugl. Vi starter kvelden med fokus på dverglo, og besøker en lokalitet. Når kvelden går over i natt, håper vi å få oppleve sangen til myrsanger, busksanger, åkerrikse og andre godbiter. Denne turen bestemmes av hvor fuglene er. Vi må bruke bil mellom de på forhånd kartlagte lokalitetene. Korte vandring og intens, spennende lytting kan gi flotte opplevelser. Husk varme klær, temperaturen faller raskt 10 grader når solen går ned. Fremmøte: Prøysentorget (Mosenteret). Turleder: Tor Skjetne. oa.birdlife.no/aktiviteter/1220

Søndag 12. juni

09.00–13.00: Tur BirdLife Drøbak-Frogn lokallag. *Årungen*. Rundt Årungen i juni er det mange spennende sangfugler. Vi satser på å høre rosenfinkens vakre sang, og kanskje også nattergal. Fremmøte: P-plassen ved Vestvika. Turledere: Ståle Dahlberg, Per Morten Groth. oa.birdlife.no/aktiviteter/1221

Onsdag 15. juni

22.00–02.00: Tur BirdLife Asker og Bærum lokallag. *Nattravntur i Hurum*. Hurum er fra 2020 innlemmet i Asker kommune, og er derfor et nytt og ubeskrevet blad for BirdLife OA/AB. Her er mange viktige fugleområder, deriblant flere steder med nattravn. Fremmøte: Asker st., Lensmannsliå P-plass. Turleder: Bård Kyrkjedelen. oa.birdlife.no/aktiviteter/1222

Fredag 17. juni

21.00–05.00: Tur BirdLife Oslo og Akershus. *Nattsangertur i kano langs Leira*. En annerledes nattsangertur! Håkan Billing er utdannet kanoinstruktør, og vi får opplæring i padling, før vi lydløst tar oss medstrøms fra Leirsund, langs en av Nordens største elvesletter i den lyse sommernatten, med ørene i hjelpenn. Vi koordinerer transporten mellom start- og endestedet. Sjekk lenken for priser og påkrevet forhåndspåmelding. Fremmøte: Tangen brygge, Rælingen. Turleder: Håkan Billing. oa.birdlife.no/aktiviteter/1223

HEDMARK

Lørdag 30. april

13.00: Birdlife Elverum lokallag med *tur til BT-banen*. Turleder Marius Holmsand (48 86 57 74). Oppmøte Spar Søbakken.

Mai

BirdLife Engerdal lokallag med *tur til Hyllskøra* – dato kommer senere.

Torsdag 5. mai

Utemøter BirdLife Hamar lokallag i mai: Vi møtes hver torsdag i mai kl. 18.00 på Espern ytterst i Åkersvika (et eller flere av møtene blir etterfulgt av ringmerking av kattugle, eventuelt andre ugler).

Søndag 8. mai

10.00: *Fuglesangtur* BirdLife Elverum lokallag m/mulighet for sjekk av kattuglelokalitet. Turleder: Trond Voldmo (41 41 34 56). Oppmøte Grinda (gamlebutikken i Hernes – i krysset Hernesvegen og Horndalsvegen).

Lørdag 14. mai

10.00: Ekskursjon BirdLife Hamar lokallag til *Refsaltjernet*, med oppmøte ved brua sørvest for tjernet. Kontaktperson: Per Nøkleby (90 59 96 25).

Søndag 22. mai

11.00: *Naturglede-dag på festningen med fuglesang og fuglequiz*. Livet i dammen og andre aktiviteter. Muligheter for nettfangst. Et samarbeid mellom Naturvernforeningen Sør-Østerdal lokalforening og BirdLife Elverum lokallag. Oppmøte på Festningen i Leiret, Elverum.

Torsdag 2. juni

BirdLife Engerdal lokallag arrangerer grilling og fugletitting – nærmere informasjon kommer. Sted: Sorken eller Heggeriset.

Fredag 3. juni

20.00: *Grillkveld og nattsangertur* BirdLife Hamar lokallag. Oppmøte ved Starene feltstasjon kl. 20.00 til felles grilling. Alle tar med grillmat selv, vi sørger for varm grill. Kontaktperson: Carl Knoff (95 04 61 43).

Hører du forskjell på svarttrost (bildet) og måltrost? BirdLife Hadeland lokallag skal ha fuglesangkurs i april. Foto: Arnt Kvinnesland.

Torsdag 9. juni

21.00: BirdLife Elverum lokallag har *nattsangertur* med en spennende vri! Turleder: Egil Østbye (94 83 81 76). Oppmøte på Skogmuseet, Elverum.

Onsdag 15. juni

17.00: *Rovfugl-merking* BirdLife Elverum lokallag. Vi forsøker å få merket rovfugler, med forbehold om at vi finner egnet lokalitet. Turleder: Trond Berg (95 17 72 98). Oppmøte Skogmuseet, Elverum.

OPPLAND

Mandag 18. april og lørdag 30. april

09.00–11.00: *Fugletrokost* BirdLife Hadeland lokallag. Sted: Fugletårnet Røykenvik. Vi kikker på de tidlige trekkfuglene. Bring egen matpakke, vi holder kaffe samt utlån av kikkerter.

April, uke 17

BirdLife Hadeland lokallag arrangerer *fuglesangkurs* (3 timer) for nybegynnere. Tid og sted kunngjøres nærmere. «Startpakke» for nybegynnere hvor du lærer teknikker som grunnlag for videre øving.

Torsdag 21. april

18.00–19.00: Utemøter BirdLife Valdres lokallag. Gjelder alle torsdager i perioden 21. april–9. juni. Kontaktperson: Rune Rødningen (99 79 98 00). Send: «Utemøte» på sms til Rune for å stå på varslingsliste.

Søndag 24. april

10.00–14.00: BirdLife Gjøvik, Toten og Land lokallag ser etter *rovfugltrekk* på *Bøverbru* (Børsvoll). Stein Roger Nybakke er ansvarlig.

Onsdag 27. april

18.00–21.00: BirdLife Sør-Gudbrandsdal lokallag tar turen til *Fugletårnet/Korgen* (på østsiden) i *Lågendeltaet* for å se etter rastende trekkfugler.

Onsdag 4. mai

18.00–21.00: BirdLife Sør-Gudbrandsdal

lokallag tar turen til *Svartevjua* (på vestsiden) i *Lågendeltaet* for å se etter rastende trekkfugler.

Søndag 22. mai

09.00–15.00: BirdLife Gjøvik, Toten og Land lokallag arrangerer *tur til Mæhlumsetra*. Det er oppmøte på parkeringsplassen på Rørmyra. Eyvind Sandnes er ansvarlig.

Onsdag 25. mai

18.00–19.00: *Fuglesangtur* BirdLife Hadeland lokallag. Sted: Grindvoll. Oppmøte: Nærmere beskjed kommer.

Onsdag 25. mai

18.00–21.00: BirdLife Sør-Gudbrandsdal lokallag med *tur til Værskoi*. Frammøte på Værskoi med vandretur til Kittilbugrenda. Vi håper å se storspove, trane, småvadere samt andre aktuelle trekkfugler.

Lørdag 28. mai

09.00–11.00: *Fuglesangtur* BirdLife Hadeland lokallag. Sted: Hovstjernet og Jarenvannet sør. Oppmøte: Granstunet.

Onsdag 8. juni

21.00–24.00: BirdLife Sør-Gudbrandsdal lokallag med *tur til Jørstadmoen*. Vi lytter etter åkerrikse, rugde og mulige nattsangere. Det er oppmøte ved parkeringen til Stensgård bilforretning.

Onsdag 15. juni

18.00–21.00: BirdLife Sør-Gudbrandsdal lokallag med *tur til Gropmarka*. Det er fram møte ved Abboraksjøen. Vi rusler litt omkring og lytter etter ulike skogsfugler.

Fredag–lørdag 10.–11. juni

20.30–01.00: *Nattsangertur* BirdLife Hadeland lokallag. Vi kjører rundt til forskjellige steder og lytter etter nattsangere. Oppmøte: Granstunet kl. 20.30.

Lørdag–søndag 25.–26. juni

19.00–02.00: BirdLife Gjøvik, Toten og Land lokallag arrangerer *nattsangertur*. Det er oppmøte ved Kraby stasjon. Vi har grillen klar fra kl. 19.

BUSKERUD

10.00–14.00: BirdLife Øvre Eiker lokallag har *tårndager ved Fiskumvannet* på angitt klokkeslett på følgende datoer: Søndag 24. april, søndag 1. mai, lørdag 7. mai og søndag 15. mai.

Onsdag 11. mai

18.30–21.00: Åpent møte BirdLife Øvre Eiker lokallag i Haug menighetscenter, Hokksund. Foredrag ikke bestemt.

Lørdag 28. mai

På Fuglenes dag benyttes tårnet ved Fiskumvannet gjennom dagen av BirdLife Øvre Eiker lokallag.

Lørdag 11. juni

22.00–01.00: *Nattsangertur* BirdLife Øvre Eiker lokallag. Deltakerne samles med bil ved Fiskumvannet og besøker lokaliteter i området. Værforbehold. Turleder: Jon Ludvig Hals.

VESTFOLD

Søndag 8. mai

07.30: BirdLife Vestfold med *ekskursjon til Klåstadkilen*. Oppmøte på bussholdeplassen i Klåstadkrysset kl. 07.30.

Lørdag 21. mai

BirdLife Vestfold har *tur til Jomfruland*. Påmelding til 92 44 43 16 eller epost: hau-m@online.no.

Søndag 29. mai

BirdLife Vestfold arrangerer *Fuglenes dag på Ilene og Gullkronene*. Fuglesangtur i Gullkronene starter kl. 09.00 fra fugletårnparkeringen. Bemannet fugletårn. Åpen dag på husmannsplassen på Holmen med fuglekassesnekring, foredrag, kaffe og vafler.

Fredag 10. juni

BirdLife Vestfold arrangerer *nattravn-/nattsangertur*. Oppmøte på parkeringslomma ved Gjønnestadvannet kl. 22.00. Værforbehold.

Åpne dager på Besøkssenter våtmark, Ilene. Koronasituasjonen kan medføre at det også i 2022 blir et amputert program. Følg med på hjemmesiden til Besøkssenter våtmark Ilene: ilene.no

TELEMARK

Søndag 1. mai

08.30–14.30: *Tur til Årnes* i regi av BirdLife Telemark. Turleder: Allen Einar Kjøl-Røsand. Oppmøte: Parkeringen ved fugletårnet på Årnes.

Søndag 22. mai

08.30–14.30: På Biomangfolddagen arrangerer BirdLife Telemark *tur til Jomfruland*. Turleder: Allen Einar Kjøl-Røsand. Oppmøte: Valle, ved taxibåtsentralen.

AUST-AGDER

Søndag 1. mai

10.00–15.00: BirdLife Aust-Agder med *tur til Tromlingene*. Vi håper på fint vær og tar turen til Tromlingene for å se på fugl. Møt opp på Skarestrand kl. 10.00. Turen varer ca. 5 timer. Båtskysst tur/retur kr 50 og kr 10 for barn. Ta med redningsvest, niste, drikke og kikkert /teleskop hvis du har. Kontaktpersoner: Helge Venaas (99 02 11 36) og Mette Berg Nielsen.

Tirsdag 3. mai

18.00–21.00: *Fuglesangtur* i regi av BirdLife Aust-Agder i *Saltrødskogen*. Oppmøte kl. 18.00 på parkeringsplassen ved rundkjøringen ved Stea på tilførselsveien mellom Kystveien og E18. Turen varer ca. 3 timer. Kontaktpersoner: Kjell Woxmyhr (41 63 91 84) og Helge Venaas (99 02 11 36).

Torsdag 12. mai

18.00–20.00: *Fuglesangtur* i regi av BirdLife Aust-Agder i *Høvåg*. Oppmøte ved Høvåg skole kl. 18.00. Turen varer ca. 2 timer. Kontaktperson: Jan Helge Kjøstvedt (95 03 13 29).

Søndag 22. mai

10.00–13.00: *Tur til Havsøy* i regi av BirdLife Aust-Agder. Vi håper på fint vær og tar turen til Havsøy for å se på fugler. Møt opp på brygga ved Havsøysund på Hisøya kl. 10.00. Turen varer ca. 3 timer. Preben Jørgensen skysser folk over med båten sin. Foreninga stiller med fuglebøker og noen kikkerter til utlån. Ta med redningsvest, niste, drikke og kikkert/teleskop hvis du har. Kontaktperson: Preben Jørgensen (99 42 08 05).

Fredag–lørdag 3.–4. juni

21.00–24.00: BirdLife Aust-Agder med *nattsangertur til Inntjore og omegn*. Vi kjører rundt og hører etter sangere og andre fugler. Oppmøte ved Landvik kirke kl. 21.00. Turen varer ca. 3 timer. Kontaktperson: Rolf Jørn Fjærbu (99 64 52 92).

ROGALAND

Lørdag 23. april

08.00: Tur BirdLife Stavanger og omegn lokallag til *Rabaliå naturreservat*. Turleder: Stein Tofte. Oppmøte: Parkeringsplassen ved Hetland kraftverk. Turdeltakere bør undersøke muligheter for samkjøring.

Det er mange avdelinger og lokallag som skal på nattsangertur i juni. Busksangeren er på frammarsj hos oss, og mange vil nok stifte bekjentskap med den også i år. Foto: Eirik Spets.

Lørdag 30. april

Fellestur BirdLife Dalane lokallag til *Lista*. Skåding og shopping.

Torsdag 5. mai

18.30: Medlemsmøte BirdLife Dalane lokallag. Foredrag av Geir Mikkelsen: *Fra Valdres til Finnmark*.

Mandag 9. mai

19.00: Ettermiddagstur BirdLife Stavanger og omegn lokallag til *Grudavatnet*. Turleder: Stein Tofte ev. Bjørn Mo. Oppmøte: Parkeringsplassen på Vasshus.

Fredag 20. mai

21.00: *Nattsangertur* BirdLife Stavanger og omegn lokallag. Turleder: Lars Otto Eliassen. Oppmøte: Parkeringsplassen på Vasshus.

Lørdag–søndag 21.–22. mai

Fellestur BirdLife Dalane lokallag til *Eigerøy fyr*. Satser på at dette kan bli en god helg for sjøfugler og trekk. Mulighet for overnatting.

HORDALAND

BirdLife Hardanger lokallag har *felles rusletur* på *Sandvin* hver onsdag fra 6. april fram til 1. juni.

Tirsdag 19. april

19.00–21.00: Foredragskveld BirdLife Bergen lokallag. Tre av styremedlemmene i Bergen lokallag, Bjarne, Terje og Dag forteller og viser bilder fra en tur i Spania. Sted: Thormøhlens gate, Bergen.

Lørdag 23. april

08.00–16.00: BirdLife Bergen lokallag med *ekskursjon til Samnanger*. Dette er et område hvor få fuglefolk fra Bergen reiser for å se på fugler, men det har vi tenkt å gjøre noe med. Torill tar oss med på en rundtur i Samnanger der hun viser oss noen av stedene hvor hun vet det er fugler, slik kan vi bli kjent med et nytt og spennende område for fuglekikking. Bindende påmelding til turleder Torill Midtun (92 85

93 51) innen kl. 20 kvelden før. Oppmøte: Circle K, Nesttun.

Onsdag 4. mai

17.30–20.00: BirdLife Sunnhordland lokallag har *ekskursjon til Hystad-Sævarhagsvika*. Vi møtes på parkeringen ved Sævarhagsvika. Etter å ha sjekket Sævarhagsvika, går vi turstien gjennom Hystadmarkjo. Dette blir garantert en fin vårtur med yrende fugleliv. Kontaktperson: Espen Hollund (99 43 91 49).

Lørdag 7. mai

06.00–12.00: BirdLife Bergen lokallag med *ekskursjon til Herdlevær*. I mai er det stor aktivitet blant de trekkende sjøfuglene, og på Herdlevær kan vi sitte på en lun og fin plass med teleskoper for å se på fuglene når de kommer trekkende forbi. Bindende påmelding til turleder Terje Hansen (92 06 33 31) innen kl. 20 kvelden før. Oppmøte: Storavatnet Terminal.

Lørdag 21. mai

10.00–14.00: BirdLife Hardanger lokallag med åpen dag for alle på Korlevoll, med blant annet fuglesangtur. Avsluttes med grilling. Oppmøte: Korlevoll skistadion.

Søndag 22. mai

10.45–17.15: BirdLife Sunnhordland lokallag har tur til Espevær på Bømlo. Oppmøte på Eidesvik kai kl. 10.45 for å ta Espevær-ekspresen kl. 11.10. Vi går rundt på øya og ser etter sjeldne fuglar som kanskje skjuler seg her. Kontaktperson: Odd Hallaråker (90 60 16 21).

Fredag–søndag 10.–12. juni

Årsmøte BirdLife Hordaland. Sted: Liseth Pensjonat og hyttetun, 5785 Vøringsfoss. Mer informasjon kommer i løpet av våren.

Lørdag 18. juni

Birdlife Bergen lokallag har *ekskursjon* for å lytte etter nattsangere. I juni er det en spesiell gruppe fugler som kalles nattsangere, og de kan være veldig aktive. Dette er en ekskursjon som foregår på natten, og det blir derfor avgang sent på kvelden, og vi er

ferdige i det sola står opp. Nøyaktig dato og sted er ikke satt for denne ekskursjonen ennå, vi kommer tilbake til dette når det nærmer seg.

SOGN OG FJORDANE

Lørdag-søndag 7.–8. mai

Fuglefolk i felten på Værlandet! Fleire medlemmer i BirdLife Sogn og Fjordane skal til Værlandet og Bulandet denne helga, og vi inviterer til å slå følge. Det blir vandringer i kystlandskapet midt i vårtrekket med mulighet for store fugleopplevelser. Kontaktpersoner: Anders Braanaas (40 10 35 21) og Torbjørn Hasund (93 00 46 85).

Fredag-søndag 10.–12. juni

Fjelltur med BirdLife Sogn og Fjordane til området Årdal–Tyin. Kan vi finne spillende dobbeltbekkasin? Kontaktperson: Torbjørn Hasund (93 00 46 85).

Lørdag 18. juni

BirdLife Sogn og Fjordane med nattsanger-lørdag! Denne lørdagskvelden inviterer vi til småturer ut i juninatta for å lokalisere og lytte til nattens sangere. Følg med på Facebook-sida vår for å finne ut hvor du kan møte opp når det nærmer seg denne datoen. Du kan også ta kontakt med Jan Ove Sagerøy (91 72 10 73) for en oversikt.

MØRE OG ROMSDAL

Lørdag 23. april

09.15: BirdLife Møre og Romsdal med ekskursjon til Ona. En flott fergetur fra Småge (Aukra) til Ona mellom holmer og skjær. Vi kan oppleve dykkere, ender og lommer, og på Ona også vadefugler og andre fugler på vårtrekket. Oppmøte: Småge fergekai, fergeavgang 09.15. Vi tar værforbehold. Kontaktperson: Thomas Høyter Hansen (91 52 27 52).

Lørdag 30. april

06.30: BirdLife Møre og Romsdal med tur på Julneset. Det er vår, mange trekkfugler er tilbake og er i full aktivitet. Oppmøte: Mordalsvågen fergekai. Kontaktperson: Øystein Wiik (90 61 10 96).

Lørdag 7. mai

08.00: BirdLife Møre og Romsdal med tur til Sødalen/Brattåstjønnen, Frei. Her går vi inn i gammelskogen etter spetter og de tidlige sangfuglene. Med lokkelyd og kaffepauser kan vi forvente fem spettearter, bl.a. svartspett. Turen er en ca. 4 km lang sløyfe med start og stopp i Sødalen. Terrenget er kupert, og har vel 200 m høydeforskjell. Oppmøte: Cirkle K-stasjonen i Bolga. Kontaktperson: Øyvind Gjeldnes (95 84 53 99).

Tirsdag 24. mai

19.00: Bli med BirdLife Møre og Romsdal på kveldstur i Gløsvågen i Kristiansund, og bli kjent med sangfuglene våre om våren. Kontaktperson: Tore Hals (97 55 34 78).

Søndag 12. juni

12.00: BirdLife Møre og Romsdal med tur til Runde. Øya er kjent som en av de fremste fugledestinasjonene i Møre og Romsdal, og vi får blant annet se lunde, storjo og havsule. Oppmøte: Parkeringsplassen ved Goksøyra. Kontaktperson: Ingar Støyle Bringsvor (99 38 22 42).

BirdLife Møre og Romsdal har fokus på spetter lørdag 7. mai. Får de sett grønnspetten (bildet) på Frei? Foto: Torborg Berge.

TRØNDELAG

BirdLife Trondheim lokallag starter *Falkeklubben* i Trondheim. Første samling var søndag 27. mars, deretter blir det samlinger 23. april, 8. mai og 22. mai (s.d.).

07.00–10.00: BirdLife Trondheim lokallag har *fuglesangturer* for medlemmene på Stavsengan tirsdag 19. april, lørdag 23. april, tirsdag 26. april, tirsdag 3. mai og tirsdag 10. mai. Oppmøte kl. 07 på Stavsengan.

BirdLife Trondheim lokallags dagsturgruppe arrangerer turer hver onsdag kl. 07 fram til 15. juni. For deg som er interessert, ta kontakt på hleira@icloud.com, så får du invitasjon i forkant av hver tur.

Tirsdag 19. april

17.30–21.00: BirdLife Innherred lokallag med tur til *Hammervatnet*, *Falstadbukta* og *Eidsbotn*. Oppmøte ved tårnet ved Hammervatnet, vi kjører videre via Falstadbukta, Hotterelvosen og til Eidsbotn. Ta gjerne med kikkert/teleskop samt mat og drikke.

Lørdag 23. april

BirdLife Trondheim lokallag har *fuglesangtur* for *Falkeklubben*.

Søndag 24. april

BirdLife Trondheim lokallag har *fellestur* til *Ørlandet*.

Mandag 25. april

18.00–20.00: BirdLife Innherred lokallag med tur til *Lømsen*, *Steinkjer*. Oppmøte ved Kroa ved E6, ta gjerne med kikkert/teleskop om du har samt mat og drikke.

Mandag 2. mai

18.00–20.00: BirdLife Innherred lokallag med tur til *Langnesskogen naturreservat*. Oppmøte ved Fæby gård. Vi besøker Langnesskogen ved Verdalselva. Ta med kikkert/teleskop samt mat og drikke.

Tirsdag 3. mai

19: Medlemsmøte BirdLife Trondheim lokallag. *Andreas Winnem tar oss gjennom artsbestemmelse av fugl*. Sted: Flatåsen skole ved Flatåshallen.

Søndag 8. mai

BirdLife Trondheim lokallag har *gåsetur* til *Innherred for Falkeklubben*.

Mandag 9. mai

17.30–20.30: BirdLife Innherred lokallag med tur til *Leksdalsvatnet*. Vi besøker de beste fugleplassene på nordsida av vatnet. Oppmøte ved Ausa. Ta med kikkert/teleskop samt mat og drikke.

Lørdag 14. mai

15.00–18.00: *Barnas Store Fjæredag i Rotvollfjæra*. Arrangeres av Trondhjems Turistforening. BirdLife Trondheim lokallag har aktiviteter.

Søndag 22. mai

BirdLife Trondheim lokallag har tur til *Ørlandet for Falkeklubben*.

Tirsdag 24. mai

18.00–21.00: BirdLife Innherred lokallag med tur til *Rinnleiret med Havfrua*. Oppmøte på Rinnleiret, ved bommen på Levanger-sida. Vi kjører etter hvert til Havfrua. Ta med kikkert/teleskop om du har samt mat og drikke om du ønsker.

Lørdag 28. mai

11.00–14.30: BirdLife Stjørdal lokallag samarbeider med Miljøagentene Meråker og Stjørdal om *ringmerking på Sandfærhus*.

Mandag 30. mai

18.00–21.00: BirdLife Innherred lokallag med tur til *Ørin*. Området er spennende om våren, og vi avslutter vårt vårprogram hvor vi startet. Ta med kikkert/teleskop om du har, samt mat om du ønsker.

Fredag 10. juni

18.00: Medlemsmøte BirdLife Trondheim lokallag i Oppdal. Per Willy Bø orienterer om *fuglelokaliteter i Oppdal kommune*. Deretter kjører vi til Stororkelsjøen for dobbeltbekkasinleik og overnatting.

Lørdag 11. juni

BirdLife Trondheim lokallag med tur til *Ålmflåin, Unndalen og Orkelsjøen i Oppdal*.

PRIORITY

Avsender
Birdlife Norge
Sandgata 30 B
7012 Trondheim

